

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-5-81-23>

УДК 811.111'255

Сечка С.В.

Донбаський державний педагогічний університет

СИСТЕМНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ОСНОВ АНГЛІЙСЬКОГО СЛЕНГУ

Анотація. У статті розглядається питання ролі сленгу як соціального та мовного явища. Автором розглядаються особливості вживання сленгів, їх морфологічні характеристики. Словниковий склад природної мови знаходиться в постійному русі, в динаміці, і він постійно поповнюється новими лексико-фразеологічними одиницями. Те ж саме відбувається і на нестандартному рівні сучасної англійської мови. Основним прийомом поповнення словникового складу мови нестандартної лексики є семантична деривація, в результаті якої відбувається розширення смислового обсягу слів, літературного стандарту за рахунок появи в ньому простомовного лексико-семантичного варіанта. Йдеться про метафоричне і метонімічне перенесення значення, звуження і розширення значень слів, генералізацію і конкретизацію, погіршення і поліпшення значення. Отже, лексика англійського сленгу – це динамічна система, вона постійно поповнюється новими сленгізмами і новими значеннями, як літературних слів, так і власне одиниць сленгу. У сучасній англійській мові сленг є важливою складовою розмовної мови і представляє значну частину його словникового складу. Англійський сленг – це одна з підсистем англійської мови, що реалізується у певному мовному колективі.

Ключові слова: сленг, феномен мови, метафоризація, лінгвістика, стилістична характеристика

Sechka Svitlana

Donbas State Teachers Training University

THE SYSTEMATIC CHARACTERISTIC OF LEXICAL AND SOCIAL GROUNDS OF ENGLISH SLANG

Summary. The article considers the role of slang as a social and linguistic phenomenon. The author considers the peculiarities of slang use, their morphological characteristics. The vocabulary of natural language is in constant motion, in dynamics, and it is constantly replenished with new lexical and phraseological units. The same thing happens at the non-standard level of modern English. The main method of replenishing the vocabulary of the language with non-standard vocabulary is semantic derivation, which results in the expansion of the semantic volume of words, the literary standard due to the appearance in it of a colloquial lexical-semantic variant. We are talking about metaphorical and metonymic transfer of meaning, narrowing and expanding the meanings of words, generalization and concretization, deterioration and improvement of meaning. Thus, the vocabulary of English slang is a dynamic system, it is constantly replenished with new slangisms and new meanings, both literary words and units of slang. In modern English, slang is an important component of colloquial language and represents a significant part of its vocabulary. English slang is one of the subsystems of the English language, which is realized in a certain language group. Slang is recognized as the antithesis of literary language and is identified in part with jargon, professionalism and colloquial language. The main way in which the vocabulary of English slang is replenished is metaphorical and metonymic transfer of meaning, narrowing and expanding the meanings of words, generalization, concretization, deterioration and improvement of meaning. English slang is an integrative component, an integral component of the English language, which is an unconditional and integral part of the culture of the English linguistic and cultural community. Among with other social dialects and with the literary standard, interacting closely with them, slang has always acted and acts as a certain clearly visible language system. Like other parts of speech, it is constantly evolving, replenished with new words and new meanings of words. The basic basis of its lexical, grammatical and phonetic structure, dating back to the elements of English territorial dialects, remains unchanged

Keywords: slang, language phenomenon, metaphorization, linguistics, stylistic characteristics

Постановка проблеми. Сленг — це соціальний різновид мови, вживаний обмеженим числом людей і відрізняється своєю особливою структурою (фонетикою, граматику, лексемним складом і семантикою) від мовного стандарту. Мовний стандарт – це зразкова, нормалізована мова, норми якої сприймаються як «правильні» і загальнообов'язкові і яка протиставляється діалектам і просторіччям.

Сленг використовується з метою зробити мову тієї чи іншої соціальної групи незрозумілою для непосвяченого. Для сленгу характерно не тільки потворення існуючих слів мови, а й численні запозичення, зовнішній вигляд яких нерідко модифікується таким чином, що вони нічим не відрізняються від інших лексем певної мови.

Зазначимо, що сленг реалізується в тому чи іншому мовному колективі. В соціолінгвістичній літературі мовний колектив розглядається як частина соціолінгвістичного аналізу, у зв'язку з чим нерідко використовуються запозичені терміни «лінгвістична спільність» («linguistic community») і «мовна спільність» («speech community»). З цього приводу А. Д. Швейцер формулює важливі визначення: «лінгвістичний колектив – це сукупність соціально взаємодіючих індивідів, що виявляють певну єдність у мовних ознаках, а мовний колектив – спільнота, що відрізняється від інших не наявністю певних мовних одиниць, а їх використанням у мові» [5, с. 71].

Актуальність дослідження не викликає сумнівів, адже сленг є одним із найбільш уживаних

феноменів мови серед молоді та інших категорій суспільства.

Отже, мова у всіх своїх проявах і різновидах (в тому числі і в сленгу) постає як суто соціальне явище: було б невірним вважати, що основні чинники, що регулюють існування і розвиток мови, носять тільки «внутрішньомовний характер», або, що мова являє собою певну «саморегулюючу систему», а соціальні чинники – це тільки «периферійні впливи». Людина та її мова є нерозривними один від одного. Це зумовлює мету нашого дослідження, яка полягає у детальному аналізі феномену сленгу як соціального та мовного явища.

Під поняттям «сленг» нерідко підводяться найрізноманітніші явища лексичного і стилістичного плану. Відзначимо кілька різних концепцій англійського сленгу.

Аналіз досліджень та публікацій. Вивченню сленгу присвячені наукові дослідження зарубіжних лінгвістів. Назвемо лише кілька імен вчених, в різному ступені пов'язаних з вивченням сленгу: А.С. Бо, Г. Бредлі, О. Есперсен, Дж. Грінок і К.І. Кіттрідж, Г.Л. Менкен, Дж. Маррей, У. Лабов, Л. Соудек, М. Ленерт, Дж. Лайтер та ін.

Виклад основного матеріалу. Найбільш характерне теоретико-лінгвістичне розуміння сленгу, що сягає корінням у психологічний напрям мовознавства, висвітлено в наступному положенні О. Есперсена: «сленг – це форма мови, яка зобов'язана своїм походженням бажанням людської особи відхилитися від звичайної мови, нав'язаної суспільством». Основний імпульс в створенні сленгу – це «почуття розумової переваги». Сленг – результат властивого людству «бажання побавитися» (love of play) [5, с. 81].

Більшість англійських лексикологів в тій чи іншій мірі поділяють точку зору О. Есперсена щодо сленгу. Загальнозживаним також є положення Есперсена, яке зводиться до того, що сленг за своєю природою вимагає безупинного поновлення [4, с. 24].

Вагомий внесок у дослідження феномену сленгу зробив Ерік Партрідж (1894–1979), який протягом всього свого життя збирав величезний фактичний матеріал і опублікував безліч робіт, в тому числі словники. Е. Партрідж і його послідовники (наприклад, Дж. Грінок і К.І. Кіттрідж) розглядають сленг як свідоме, навмисне вживання елементів літературного словнику в розмовній мові зі стилістичною метою: для створення ефекту новизни, незвичайності, відмінності від визнаних зразків, для передачі певного настрою мовця, для додання висловленню конкретності, жвавості, виразності, зримості, точності, стислості, образності, а також щоб уникнути штампів, кліше. Це досягається використанням таких стилістичних засобів, як метафора, метонімія, синекдоха, литота, евфемізм. Е. Партрідж також зазначає, що сленг використовує людина в веселому настрої, молода за віком або за станом душі, заради забави [3, с. 45].

«Основним мотивом вживання сленгу дослідники називають вираз почуття емоційної спільності серед членів соціальних груп або субкультур, їх прихильності до одних цінностей і установок» [3, с. 61].

Деякі автори розглядають сленг як вульгарну, злодійську мову, яку слід уникати, і яка при-

речена на швидке відмирання; інші, навпаки, вважають сленг ознакою життя, оновлення та поступального розвитку мови. Так, Ф.Дж. Уїлстек писав: «Педантизм в мові – це дурість ..., сленг дуже часто є виразом концентрованої життєвої сили мови» [1, с. 81].

Отже, враховуючи вищезазначені твердження, ми можемо зафіксувати відсутність єдиної точки зору лексикографів щодо проблеми визначення сутності сленгу.

Це пов'язано із тим, що під терміном «сленг» в англійській лексикографії об'єднуються слова та фразеологізми абсолютно різнорідні з точки зору їх стилістичної характеристики і сфер вживання. Так, в різних словниках з позначкою сленг наводяться наступні розряди слів і словосполучень, наприклад:

1. Слова, які застосовуються злодійському жаргону, наприклад: to chant (з фр. Chanter) в значенні «розхвалювати коня при продажі»; cheese в значенні «гарна річ»; слова father і fence – обидва в значенні «скупник краденого».

2. Різні професіоналізми, наприклад: plunger (від дієслова to plunge «кидатися вперед») «кавалерист» (з військової лексики); length (буквально «довжина») «сорок два рядки драми» (з театральної лексики); a noser (від nose «ніс») «удар по носі» (з боксерської лексики); to be ploughed (від plough «плуг») «провалюватися на іспиті» (зі студентської лексики) і ін. В результаті включення різних професіоналізмів, сленг починає диференціюватися. В англійській і американській лексикографії з'являються різні різновиди сленгу: військовий сленг, спортивний сленг, театральний сленг, студентський сленг, парламентський сленг і навіть релігійний сленг. Це свідчить про гетерогенність сленгу та про те, що будь-який представник англійської лінгвокультурного суспільства використовує в своїй промові одиниці різних функціонально-стилістичних рівнів.

З наведеного вище огляду концепцій різних вчених щодо сутності та змісту феномену сленгу, ми дійшли до висновку, що єдність щодо бачення цього питання серед дослідників відсутня, але загальноприйнятою нормою є той факт, що сленг не можна віднести до системи літературної мови.

В основі метафоризації лежить безперервна зміна людських понять. Постійно змінюється вибір тих ознак, на підставі яких встановлюються класи об'єктів, які не пов'язані безпосередньо один з одним. Різнорідні об'єкти об'єднуються за новою ознакою, включаються на підставі цієї ознаки в клас, що дозволяє використовувати найменування одного з них для позначення іншого. Метафоризація не зменшується, а розширюється з розвитком мови.

При метафоричному переосмисленні слова розкриваються нові сторони вже відомого слова. А.А. Потебня з цього приводу говорив, що «метафора є відкриттям нового у відомій та серйозній істині» [4, с. 320]. У цьому легко перекоонатися, якщо поглянути на такі літературні слова, які внаслідок метафоричного перенесення поповнили ряди сленгу, наприклад: словосполучення eye-wash – очна примочка стала позначати в сленгу окозамилування, підроблення, bread – хліб, позначає гроші, frog – жаба – після метафоричного перенесення у сленг, використовується у значен-

ні «француз», *sanary* – канарейка позначає злочинця, який видав своїх співників.

Велика кількість метафор у сленгу є цілком виправданою, тому що усне мовлення, як правило, є емоційним і виразним. Паралельно з метафоризацією в сленгу активно діє метонімія. Перенесення значень по суміжності також відіграє важливу роль у розвитку значень слів і поповненні сленгу новими одиницями. При цьому одне й те саме слово може називати частину і ціле, предмет і його зміст, предмет і місце його знаходження або виготовлення, дію і її результат, інструмент і результат його застосування і т.п. Наприклад, одиниця літературної мови *derby* – чоловічий капелюх при метонімічному перенесенні в сленг означає «голова», *chill* «охолоджувати, студити» в сленгу набуває значення «вбити», *duds* – «ганчірка» при метонімічному перенесенні отримує значення в сленгу «одяг» тощо.

Розвиток нових значень у існуючих слів є одним з джерел поповнення словникового складу мови. У зв'язку з поглибленням когнітивної діяльності людини, акумуляцією знань про навколишнє середовище і культурно-соціальні зміни, відбувається зміна і розвиток семантичної структури слова. Це відбувається, ймовірно, і тому, що поняття, що лежить в основі лексичного значення слова, характеризується розмитістю кордонів: воно має чітке ядро, завдяки чому забезпечується стійкість лексичного значення слова і взаєморозуміння, але водночас воно має нечітку периферію. Завдяки цій «розмитості», лексичне значення слова може «розтягуватися», тобто збільшуватися в охопленні, що дозволяє використовувати слова для позначення предметів, що не мають спеціального позначення [4, с. 58].

Так, наприклад, слово загального сленгу *heat* поступово розширило своє значення. Спочатку воно означало «стан сп'яніння від вживання спиртного», потім набуло значення «стан любовного збудження», згодом «сильна фізична привабливість», потім з'явилося значення «осуд», звідси виникло значення «насмішка, образа». Наступним кроком в динаміці розвитку цієї словникової одиниці стало значення «органи правопорядку».

Прикладом спеціалізації в сленгу є така одиниця, як *the chair* значення електричний стілець. Слово *blues* є прикладом генералізації значення слова. Раніше в стандартній мові існувало

словосполучення *blue devils*, яке мало такі значення: 1) зневіра; 2) біла гарячка. Потім на основі цього словосполучення виникла одиниця *the blues* – в значенні «хандра, меланхолія».

Генералізація лексичного значення слова, або розширення обсягу чи узагальнення відбувається в сленгу набагато частіше, ніж спеціалізація, при цьому слово набуває більш одного значення (хоча і не завжди).

В процесі зміни свого значення слово може змінюватися в кращу або гіршу сторону. Зазвичай, в сленгу відзначається тенденція до погіршення, деградації значення. Прикладами погіршення значення в сленгу є одиниці *lady's room*: спочатку воно мало значення «дамська кімната», тепер – «жіночий туалет (в громадському місці)» і *queer* – «фальшиві гроші», а зараз – «гомосексуаліст». А такі одиниці як *pad* і *egghead* облагородили свої значення: *egghead* мало значення «лисий чоловік», потім набуло значення «мисляча особистість, інтелектуал», а *pad* означало «курці опіуму», зараз – «кімната, квартира».

Висновки. Процес виникнення нових значень в старих словах – це безперервний процес, що протікає в мові постійно, що не зупиняється ні на який, самий короткий термін, бо в іншому випадку мова не зможе виконувати свою основну комунікативну функцію та перестане бути адекватним засобом спілкування людей. Слід також пам'ятати, що при придушенні будь-якої семи в семантичній структурі слова і появи нової семи, когнітивні процеси йдуть паралельно зі зростанням емоційного навантаження сленгового слова, що в загальному сленгу часто значно перевищує денотативний компонент лексичного значення слова. Це цілком природно в силу характеру нестандартної лексики. Слід також зазначити, що всі вікові групи носіїв мови використовують сленг у своїй повсякденній діяльності, молодь і студенти – у більшій мірі, ніж старше покоління, зайняте своєю кар'єрою, де стандартна мова є однією з умов просування по службі. Але щодо спілкування в побуті, тут відсутні обмеження або будь-які перешкоди для вживання сленгу. До того ж слід мати на увазі, що поряд із загальним сленгом носії мови в своїй повсякденній діяльності та спілкуванні, а саме, вузько професійному, поряд із загальним сленгом використовують одиниці спеціального сленгу

Список літератури:

1. Арутюнова Н.Д. Дискурс. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва, 1990. С. 235 с.
2. Гуроров В.А. Лингвофилософська природа научного та філософського дискурсів. *Філологічні аспекти дослідження дискурса. Вісник Харківського університету. Сер. Філологія.* 2001. Вип. 10. С. 69.
3. Иванова Е.А. Коммуникативный статус текста в дискурсе – художественном, виртуальном, сакральном. *Філологічні аспекти дослідження дискурса. Вісник Харківського університету. Сер. Філологія.* 2001. Вип. 33. С. 167.
4. Ильин И.П. Дискурс и дискурсивные практики. Постмодернизм. Словарь терминов. Москва, 2001. 230 с.
5. Крысин Л.П. Толковый словарь иноязычных слов. Москва : Рус. яз., 1998. 340 с.
6. Куценко Л.В. Обґрунтування когнітивної моделі розуміння журналістського тексту. *Дніпропетровський університет. Вісник. Сер. Літературознавство. Журналістика.* 2001. № 4. С. 95–99.

References:

1. Arutyunova, N.D. (1990). *Linguisticheskij enciklopedicheskij slovar* [The linguistic encyclopedic dictionary]. Moscow: Sov. enc. (in Russian)
2. Gutorov, V.A. (2011). *Lingvofilosofskaya priroda nauchnogo filologicheskogo diskursa* [Linguistic and philosophical nature of scientific philological discourse]. *Visnik Harkivskogo universitetu* [The digest of Kharkiv University]. Kharkiv: Filologia. (in Russian)

3. Ivanova, E.A. (2001). Kommunikativnyj status teksta v diskurse – hudozhestvennom, virtualnom, sakralnom. Filologichni aspekti doslidzhennya diskursa [The communicative status of the text in discourse – fiction, scientific, virtual sacral. Philological aspects of the discourse research]. *Visnik Harkivskogo universitetu*, no. 33, p. 167.
4. Ilin, I.P. (2001). *Diskurs i diskursivnye praktiki. Postmodernizm* [Discourse and discourse practice]. Moscow. (in Russian)
5. Krysin, L.P. (1998). *Tolkovyj slovar inoyazychnyh slov* [The dictionary of foreign words]. Moscow: Russkiy yazyk. (in Russian)
6. Kucenko, L.V. (2001). Obgruntuvannya kognitivnoi modeli rozuminnya zhurnalistytskogo tekstu [The analyzing of cognitive model of understanding of journalistic text]. *Dnipropetrovskij universitet. Visnik. Ser. Literaturoznavstvo. Zhurnalistika*, no. 4, pp. 95–99.